

Tweede Kamer der Staten-Generaal
De heer J. Voordewind
Binnenhof 4
Den Haag

Den Haag, 26 juni 2008

Dank voor het verslag van uw bezoek begin april aan Noord-Irak dat u mij 10 juni jl. aanbod. Uw reis concentreerde zich op de situatie van de christenen.

De Nederlandse regering deelt uw zorgen over de positie van de christenen en andere minderheden in Irak. Om die reden is door Nederland in het afgelopen jaar, zowel bilateraal als in EU verband, herhaaldelijk bij de Iraakse autoriteiten aandacht gevraagd voor de mensenrechtensituatie, waaronder nadrukkelijk de positie van minderheden als christenen. Het is door Nederland onder andere aan de orde gesteld bij de Iraakse President, de vice Minister-president en de minister van Buitenlandse Zaken. Nederland zal ook in de toekomst aandacht vragen voor de mensenrechtensituatie, zowel bij de centrale autoriteiten als bij de Koerdische regionale regering.

Tegelijkertijd zijn de andere bevolkingsgroepen in Irak de afgelopen jaren eveneens in ernstige mate getroffen door willekeurig dan wel gericht geweld. Ook vele soennieten en sjiieten zijn vermoord of het slachtoffer geworden van ernstige misdaden. Om die reden acht ik een evenwichtige aandacht evenzeer van belang.

Humanitaire hulp

Nederland is nauw betrokken bij de hulpverlening aan Iraakse ontheemden en vluchtelingen in de buurlanden. Uitgangspunt voor de humanitaire hulpverlening is het humanitaire imperatief d.w.z. dat deze hulp onpartijdig en onafhankelijk is. Wat betreft de Nederlandse humanitaire hulp aan Iraakse vluchtelingen en ontheemden heeft Minister Koenders in zijn recente brief van 3 april jl. de Kamer geïnformeerd over de uitvoering van het amendement Van der Staaij om Euro 6 miljoen te besteden aan humanitaire hulp voor Iraakse ontheemden in met name Noord-Irak. Voor Nederland is de VN de belangrijkste samenwerkingspartner in Irak. Het CAP (Consolidated Appeal Process) van de VN voor Irak is de basis voor de besteding van deze Euro 6 miljoen. Het CAP bundelt alle afzonderlijke noodhulp-appeals van onder andere de VN-organisaties. Deze organisaties maken waar nodig en mogelijk ook gebruik van geschikt bevonden lokale NGO's. Er is besloten Euro 4 miljoen bij te dragen aan het onderwijs 'appeal' van UNICEF (programma IMPACT), en om het gezondheids 'appeal', gericht op psychosociale zorg, van WHO met Euro 2 miljoen te financieren. Deze activiteiten van bovengenoemde organisaties zijn met name in Noord-Irak.

Voorts zal Nederland dit jaar UNHCR ondersteunen met Euro 2 miljoen voor de opvang van Iraakse vluchtelingen in Syrië. Ook via onze niet-geormerkte bijdragen aan organisaties als bijvoorbeeld het ICRC of het VN-Central Emergency Response Fund (CERF) draagt Nederland bij aan de concrete hulpverlening aan Iraakse ontheemden en vluchtelingen in de buurlanden. Uit de Nederlandse bijdrage dit jaar aan het CERF van Euro 40 miljoen zal bijvoorbeeld naar verwachting Euro 6,6 miljoen ten goede komen aan ontheemden in Irak en Euro 5 miljoen aan Iraakse vluchtelingen in Syrië.

Een christelijke regio dan wel een eigen christelijke politiemacht of legeronderdelen op de Nineveh-vlakte.

In uw aanbevelingen ondersteunt u het pleidooi van sommige Assyrische christenen voor het creëren van een eigen regio, vergelijkbaar aan de Koerdische regio (KRG). Voorts pleit u voor een eigen politiemacht of legeronderdelen bestaande uit Assyrische christenen op de Nineveh-vlakte.

Een deel van de Assyrische christenen streeft inderdaad naar een eigen christelijke regio op de Nineveh-vlakte. De christenen zijn echter niet de enige bevolkingsgroep op de Nineveh-vlakte. Er woont bijvoorbeeld ook een aanzienlijke Arabische en Koerdische bevolkingsgroep. De Koerden zouden bovendien zelf een deel van de Nineveh-vlakte via een lokaal referendum aan de KRG willen toevoegen. Het streven naar een eigen autonome christelijke regio lijkt daarom, los van de wenselijkheid, niet eenvoudig te realiseren en zou juist tot toenemende spanningen kunnen leiden. De verdere uitwerking van de staatkundige structuur van Irak, waaronder de verhouding tussen het centrale en decentrale niveau is in ieder geval een belangrijk en gevoelig onderwerp op de Iraakse politieke agenda. Voor de veiligheid en stabiliteit van Irak is het van belang dat de uiteindelijke oplossing op een zo breed mogelijk draagvlak kan rekenen.

In de kamerbrief van 15 april jl. inzake de beantwoording van vragen gesteld tijdens het Algemeen Overleg over Mensenrechten d.d. 8 april jl., gaf ik wat betreft een eigen christelijke politie- of legermacht aan: "...Het is niet aan de Nederlandse regering om de Iraakse regering te verzoeken legeronderdelen in te delen langs religieuze of etnische lijnen. De samenstelling van legeronderdelen behoort tot de soevereiniteit van de Iraakse regering. De loyaliteit van legeronderdelen, alsmede de individuele militairen, behoort te liggen bij de Iraakse regering.....".

In aanvulling hierop zou ik willen noemen dat de VN-missie in Irak de Iraakse regering adviseert bij het vinden van een politieke oplossing voor de zogenaamde ‘disputed territories’. Nederland verwelkomt de inspanningen van de VN op dit terrein. De ‘disputed territories’ zijn gebieden, waaronder de regio rondom Kirkuk, die grenzen aan de KRG en die de KRG het liefst middels lokale referenda zou willen toevoegen aan de eigen regio. Een aanzienlijk deel van de andere bevolkingsgroepen en partijen in Irak verzet zich hier echter tegen.

De VN heeft begin juni 2008 voor enkele gebieden een eerste advies geformuleerd, waaronder het district Hamdaniya op de Nineveh-vlakte. Dit is een gebied met ca. 150.000 inwoners waar, naast Arabieren en Koerden, ook een aanzienlijke christelijke bevolkingsgroep woont. De VN raadt aan om Hamdaniya ook in de toekomst, zoals nu het geval is, onderdeel uit te laten maken van de provincie Nineveh. De VN heeft de Iraakse regering voorts aanbevolen om er voor te zorgen dat lokale bevolkingsgroepen, waaronder de christenen, in voldoende mate zijn vertegenwoordigd in de lokale veiligheidsinstanties en om de aanwezigheid van het reguliere Iraakse leger en de politie te versterken, waarna de KRG de aanwezigheid van de eigen veiligheidsinstanties (de zgn. peshmerga’s) geleidelijk dient te reduceren.

Andere aanbevelingen op terrein van goed bestuur en mensenrechten

In uw verslag noemt u voorts een aantal andere onderwerpen die bij u zijn opgebracht door vertegenwoordigers van de Assyrian Democratic Movement (ADM), één van de partijen in het regionale parlement van de Koerdische regio. Dit betreft onder meer misstanden in de KRG bij een referendum in 2005, achterstelling door de KRG van Assyrische dorpen bij de wederopbouw en eigendomsdisputen waar christenen bij betrokken zijn. Aangezien uw informatie afkomstig is van één organisatie, wil ik hier geen stellige uitspraken over doen.

Disputen over het eigendom van land en onroerend goed zijn in Irak wijd verspreid, en treft alle bevolkingsgroepen. Ik zal de ambassadeur in Bagdad vragen om zich bij een toekomstig bezoek aan de regio hierover nader te laten informeren. Met onder meer onze deelname aan het EU-Justlex programma tracht Nederland overigens een bijdrage te leveren aan het bevorderen van de rechtsstaat middels trainingen aan rechters en politiefunctionarissen (ook afkomstig uit de KRG).

In algemene zin kan worden opgemerkt dat in de KRG de mensenrechtensituatie eveneens verbetering behoeft, zoals onder meer wordt omschreven in de meest recente mensenrechtenrapportage van de VN-missie in Irak. Overigens heeft de KRG in de afgelopen jaren grote aantallen christenen opgevangen. Ik sluit mij aan bij de aanbeveling van de VN aan de KRG om bestaand beleid ter ondersteuning van kwetsbare groepen als etnische en religieuze minderheden te continueren en zoveel als mogelijk aanvullende maatregelen te nemen.

Ik geef de voorzitter en leden van de Vaste Kamercommissie voor Buitenlandse Zaken afschrift van deze brief.

Drs. M.J.M. Verhagen